

SỞ Y TẾ KHÁNH HÒA
BỆNH VIỆN ĐA KHOA KHU VỰC NINH HÒA

TRUYỀN THÔNG GIÁO DỤC SỨC KHỎE BỆNH NHÂN TRĨ
(Kèm theo quyết định số 192 /QĐ-BVNH ngày 11 tháng 7 năm 2024)

1. Bệnh trĩ là gì?

Bệnh trĩ là tình trạng các tĩnh mạch ở hậu môn và trực tràng dưới bị giãn ra. Bệnh trĩ có tên tiếng Anh là Hemorrhoids. Bệnh trĩ nếu phát triển bên trong trực tràng gọi là trĩ nội; còn nếu phát triển dưới da xung quanh hậu môn gọi là trĩ ngoại.

- **Trĩ nội:** Khi các tĩnh mạch cuối trực tràng giãn ra, tạo thành búi trĩ nổi trên niêm mạc, phần ranh giới của hậu môn và trực tràng. Do dạng trĩ nội nằm sâu bên trong trực tràng nên bạn không thể sờ thấy hoặc nhìn thấy được. Đến khi trĩ to lên, lúc người bệnh đi tiêu thì búi trĩ lòi ra.

- **Trĩ ngoại:** Búi trĩ hình thành ở ngay lớp da hậu môn nên khi búi trĩ nhỏ cũng dễ nhìn và sờ được. Trĩ ngoại nằm vùng bên ngoài hậu môn nên dễ cọ sát với quần áo, ghế ngồi... Con đau ngày càng nặng hơn.

2. Nguyên nhân

- Ngồi nhiều, ít vận động, thói quen ngồi bồn cầu lâu, rặn nhiều khi đại tiện.
- Bệnh béo phì
- Ăn ít rau xanh và chất xơ, ăn đồ cay nóng.
- Uống nước ít.
- Phụ nữ mang thai, táo bón hoặc tiêu chảy mạn tính
- Quan hệ tình dục qua đường hậu môn
- U vùng tiểu khung như u đại trực tràng, u xơ tử cung...

3. Dấu hiệu triệu chứng của bệnh trĩ

Trĩ nội: Có dịch nhầy vùng hậu môn tăng tiết. Khi đi ngoài có bị chảy máu, trĩy xước gây viêm nhiễm, ngứa, đi ngoài nhưng có cảm giác chưa đi hết phân ra ngoài.

Trĩ nội được chia thành 4 độ khác nhau:

- Trĩ độ 1: Mức độ nhẹ nhất, búi trĩ vẫn nằm hoàn toàn trong ống hậu môn và chưa lòi ra ngoài.
- Trĩ độ 2: Khi đi đại tiện, búi trĩ lòi ra ngoài và có thể tự chui vào lại sau đại tiện.
- Trĩ độ 3: Búi trĩ lòi ra ngoài khi đại tiện. Búi trĩ chỉ vào lại vị trí cũ khi bạn dùng tay đẩy vào.
- Trĩ độ 4: Khi không đại tiện, búi trĩ thường xuyên lòi ra ngoài, nhất là khi ngồi xổm, làm việc nặng hoặc đi lại nhiều.

- **Trĩ ngoại:** Có dấu hiệu ngứa, sưng, đau xung quanh hậu môn. Có thể nhìn và sờ thấy có một hoặc nhiều cục u bất thường nổi quanh hậu môn. Đôi khi có chảy máu, tăng tiết dịch nhầy, có thể bị rò rỉ phân. Hình ảnh búi trĩ ngoại cũng có đặc điểm giống như trĩ nội bị sa ra ngoài.

- Một người có thể bị cả trĩ nội lẫn trĩ ngoại, gọi là trĩ hỗn hợp. Nam giới khi tiêu ra máu thì búi trĩ đã rất to, mất máu nhiều và khó điều trị hơn do đường hậu môn ở nam sâu hơn nữ nên khó phát hiện sớm.

4. Triệu chứng của bệnh trĩ

- Chảy máu không kèm đau trong quá trình đi tiêu.

- Ngứa hoặc kích thích ở vùng hậu môn do dịch nhầy từ sự bài tiết của niêm mạc ống hậu môn.

- Đau hoặc khó chịu, dao động từ không đau, đau ít đến rất đau do nứt hậu môn, tắc hoặc nghẹt.

- Sưng vùng quanh hậu môn

- Một khối nhô lên gần hậu môn, rát hoặc đau (có thể là huyết khối tại búi trĩ)

- Triệu chứng trĩ thường phụ thuộc vào vị trí:

- Trĩ ngoại gây khó chịu nhất, bởi vì vùng da trên búi trĩ bị kích thích và bị loét.

Nếu cục máu đông hình thành bên trong búi trĩ ngoại, cơn đau có thể xuất hiện đột ngột và nghiêm trọng. Bệnh nhân có thể cảm thấy hoặc nhìn thấy một khối nhô lên quanh hậu môn. Cục máu đông có thể bị hấp thu để lại vùng da nhăn nheo gây ngứa và rát.

- Trĩ nội thường không gây đau, ngay cả khi chúng xuất huyết (chảy máu). Người bệnh có thể nhìn thấy máu đỏ tươi trên giấy vệ sinh hoặc nhỏ giọt vào bồn cầu. Trong lúc rặn đi cầu, phân khi đi ngang hậu môn có thể làm trầy xước bề mặt búi trĩ và làm chảy máu.

5. Khi nào người bệnh trĩ cần đến bệnh viện

- Khi nhận thấy các triệu chứng của bệnh trĩ, đến ngay bệnh viện để được bác sĩ khám.

- Nếu bệnh trĩ nhẹ, bác sĩ hướng dẫn chế độ ăn uống, điều trị theo toa thuốc tại nhà.

- Nếu bệnh trĩ nặng, người bệnh cần phẫu thuật..

- Nếu bệnh trĩ gây biến chứng như gây chảy máu thành tia, hậu môn có biểu hiện hoại tử, hậu môn kích thích đau, rát, khó sinh hoạt, người bệnh phải đến ngay bệnh viện để được bác sĩ can thiệp kịp thời, tuyệt đối không được tiếp tục tự điều trị tại nhà vì nguy hiểm tính mạng.

6. Điều trị

- Phẫu thuật cắt trĩ kinh điển: dùng nhiều cho các trường hợp trĩ hỗn hợp hay bệnh nhân có da thừa nhiều, trĩ biến chứng tắc mạch, sa nghẹt. Phương pháp này tạo ra vết thương vùng hậu môn, cần thời gian vài tuần để lành hẳn và gây đau.

- Phương pháp phẫu thuật Longo: Bác sĩ phẫu thuật cắt và treo búi trĩ bằng một loại máy chuyên dụng. Phẫu thuật này ít đau và thời gian phục hồi nhanh.

7. Biến chứng của bệnh trĩ

Bệnh trĩ có thể diễn ra ở một giai đoạn hoặc kéo dài suốt đời. Có người từng bị trĩ mà không biết mình mắc bệnh. Phần lớn, người bệnh chỉ đến bệnh viện khi búi trĩ đã lớn, cọ xát, chảy máu, đau rát. Việc điều trị trĩ ở giai đoạn nặng khó hơn do trĩ lâu ngày, biến chứng:

- Thiếu máu: do hậu môn thường xuyên chảy máu dẫn đến suy giảm hồng cầu trong máu khiến người bệnh kiệt sức, suy nhược, có khi phải truyền máu.

- Trĩ sa nghẹt: búi trĩ lòi ra ngoài hậu môn và không thể tụt vào trong có thể gây tắc các mạch máu, có thể dẫn đến biến chứng hoại tử búi trĩ.

- Tắc mạch: khi tình trạng máu lưu thông bị ứ trệ thì cục máu đông hình thành trong mạch máu của búi trĩ. Biến chứng này gây đau, có thể hoại tử.

- Viêm loét, nhiễm trùng: có thể viêm da quanh hậu môn, viêm núm hoặc viêm khe gây ngứa ngáy, đau rát vùng hậu môn. Nhiễm trùng xảy ra khi có loét hoặc hoại tử búi trĩ, làm vết thương tiếp xúc với phân chứa lượng lớn vi trùng.

- Ung thư đại trực tràng: người bị bệnh trĩ có nguy cơ ung thư đại trực tràng gấp 2,9 lần. Việc điều trị trĩ giúp giảm 50% nguy cơ mắc ung thư đại trực tràng.

8. Cách phòng bệnh trĩ

- Chế độ ăn giàu chất xơ Uống đủ 2 lít nước mỗi ngày; hạn chế ăn cay, nóng, uống rượu, cà phê;
- Không ngồi quá lâu. Sau 30 phút một lần hãy đi lại một chút.
- Mỗi ngày tập thể dục ít nhất 30 phút.
- Không mặc quần quá chật.
- Tránh để táo bón kéo dài, nhất là phụ nữ mang thai

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Phác đồ điều trị trĩ - Bộ Y Tế
2. Phác đồ điều trị bệnh trĩ – Bệnh viện Nguyễn Tri Phương
3. Bệnh trĩ: triệu chứng, nguyên nhân, điều trị và cách phòng ngừa
<https://benhvienquan11.vn/giao-duc-suc-khoe/benh-tri-trieu-chung-nguyen-nhan-dieu-tri-va-cach-phong-ngua-n3028.html#:~:text=B%E1%BB%87nh%20tr%C4%A9%20kh%C3%B4ng%20do%20c%C3%A1c,v%C3%A0%20g%C3%A2y%20nh%E1%BB%85m%20tr%C3%B9ng%20m%C3%A1u.>
4. Bệnh trĩ từ A đến Z: Nguyên nhân, dấu hiệu và cách điều trị hiệu quả
<https://www.vinmec.com/vi/tin-tuc/thong-tin-suc-khoe/benh-tri-tu-a-den-z-nguyen-nhan-dau-hieu-va-cach-dieu-tri-hieu-qua/>